

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, július 13.

A szerb buza,

(K. Ö. Folyó hó 14-én börze-ankétet tartanak. A meghívó szerint az értekezlet tárgya: »Az őrlési forgalom megszüntetése folytán a külföldi és főleg a szerb búzának a határidő üzletben való további szerepe.«

A tőzsdetanács ezen szaktanácskozmány egybehívásával végre eleget tesz a szakminisztérium felszólításának és a közvélemény akaratának, mely az őrlési forgalom megszüntetése óta folyton sürgette a szerb buza szerepének rendezését a határidő üzleti forgalomban.

Hogy a tőzsdetanácsnak, mely teljesen a spekulatív elemek befolyása alatt áll, mily nagy megerőltetésbe került a szerb buza szerepét tárgyalásra kitűzni, leginkább az a körülmény bizonyítja, hogy a merkantilis körök máig is abban bizakodnak, hogy az őrlési forgalmat újból életbe léptetik. Legalább erre vall az országos Iparegyesületnek az általános vámtarifa ügyében a kereskedelemügyi miniszterhez felterjesztett emlékirata, mely az őrlési forgalomról még mindig úgy emlékszik meg, mintha annak fentartása, nagy eltörlése még mindig a szabad vitakozás körébe vonható lenne.

Eltökintve attól, hogy mint nyerstermelő állam saját érdekünk a nyerstermek importja ellen védekeznünk, annyit nyugodt lelkiismerettel mondhatunk, hogy az őrlési forgalom czimén behozott szerb

buza rendkívüli károkat okozott a magyar mezőgazdaságnak.

Tudjuk, hogy a kikészítési eljárásról szóló törvény meghozatalakor a buza kikészítési eljárása nem volt kontemplálva, erre később a malmok jöttek rá, melyeknek nagyon kapóra jött a vámmentes behozatal és szabad raktározás. Azt nem mondták, hogy a szerb buza mily kitűnő eszköz a spekuláció kezében, melynek jelentékeny tényezőjét az export-malmok képezik. Az őrlési forgalom czimén behozott szerb búzát beraktározták és ennek birtokában elmentek a börzére búzát eladni, hogy nyomhassák az árakat. A vevő, feltéve, hogy az üzlet odáig fejlődött, hogy a készáru átvételére késznek nyilatkozott, kapott szerb búzát, melyet semmikép sem tudott értékesíteni, mivel az őrlésre nem alkalmas.

Ezeket a czélokát a nagy malmok nem vallották be, e helyett azonban hangoztatták hazafias missiójukat, mely nélkül tönkre kellene mennie a mezőgazdaságnak. Azt hisszük, hogy sokkal egészségesebb irányban fejlődött volna a malomipar és nagyobb hasznát látta volna a mezőgazdaság, ha a vidéki malomipar fejlődésének egyengettük volna útját és tettük volna boldogulását lehetővé tarifapolitika segítségével.

Az ország közvéleményét ennyire félrevezetni a nagymalmoknak csak úgy volt lehetséges, mivel kulturállam létünk dacára közigazdasági téren rendkívül jóakarók vagyunk. Elhittük, hogy a szerb buza azért kell az export malmoknak, mivel a mi búzáink sikertartalma annyira

csökkent, hogy a belőle készült őrlmények exportra kevésbé alkalmasak, mintha azt szerb, vagy oláh búzával keverjük. A tudományos vizsgálódás, mely a magyar buza páratlan sikertartalmát kétségen fölül bebizonyította, véget vetett ennek a gonosz ámitásnak és a spekulációs malmok más érvekkel állottak elő.

Azt mondták, nincs semmi baja a magyar búzáknak, sőt az jobb, mint a világ bármely búzája, de nekünk mégis szükségünk van az olcsóbb és vámmentesen behozható szerb búzára, mert így olcsóbbá tehetjük a magyar liszt árát és konkurrálhatunk a külföldön az olcsóbb tengerentuli őrleményekkel. Azt természetesen nem mondják meg malmaink, hogy maguk az okai annak, hogy a külföldet hozzászoktatták az olcsóbb magyar liszt árakhoz, a midőn a selejtesebb keverék hozzáadásával kezdtek konkurrálni az orosz és tengerentuli őrleményekkel, rontván ezzel a magyar buza hírnevét a külföldön, melynek tudomása nincs arról, hogy mikép kerül ki Magyarországból a selejtesebb áru és azt kizárólagosan a mi búzáink sikertartalmában történt változásnak tulajdonítja.

Pedig az egész annak a bűnös manipulációnak az eredménye, melyet malmaink az őrlési forgalom czimén a szerb buza importjával üztek.

Jogos érdeklődéssel tekintünk tehát a jelzett szaktanácskozmány elé, hol oly ellentétes érdekek kiegyenlítéséről van szó. A mi meggyőződésünk is az, hogy megszűnővén az őrlési forgalom, a határidő-üzletben a szerb búzáknak nem

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy kis meglepetés.

Végtárgyalás.

Az elnök (a vádlotthoz): Üljön nyugton, ne félszkelődjék!

A vádlott: De mikor ügyész ur ugy fixiroz.

Az elnök: Hallgasson! a közvádló ur senkit sem szokott fixirozni.

Az elnök: Lépjén elő! Neve?

A vádlott: Követtséggel legyen mondva:

Rindvich Aron.

Az elnök: Született?

A vádlott: Igen.

— Ne komédiázzon! Mikor született?

— A kiegyezéskor: 1867-ben.

— Ön mult évi augusztus hó 19-én este a »Szerb királyhoz« czimzett kávéházból egy idegen felöltőt vitt el.

— Föllebbezek.

— Mi ellen?

— Kérem átossággal: a nagyságos ur ugy beszél, mintha már minden be volna igazolva ellenem, következképen biztosra veszem, hogy elítélnek, azért már előre felebbezést jelentek be. (Derűtség.)

— Csendet kérek! Tehát ön tagadja mintha a kérdéses felöltőt elvitte volna?

— Sőt ellenkezőleg beismerem.

— És mit hozhat fel mentségére?

— Hogy a felöltő az enyém volt.

— Kohn Számi felismerte benne az ő tulajdonát.

— Jaj kérem, ismerni kell a Kohn Számit. Minden szava hazugság.

— Kivel tudná bizonyítani, hogy az a felöltő az öné volt?

— Hát magával Kohn Számmal. Tessék csak szembesíteni velem.

Az elnök: Nos, Kohn Számi, mit szól a vádlott előadásához?

A panaszos: Hazudik, mintha nyomtatásból olvasná.

A vádlott: Mondd a szemembe!

A panaszos: Hát igenis a szemembe mondom.

A vádlott: És ha szabad kérdeznem, hol vetted azt a kabátot?

Az elnök: Az nem tartozik önre!

A vádlott: Már hogyne tartoznék rá. Tekintetes törvényszék! Bizonyítani tudom, hogy Kohn Számi a felöltőt a Krügel-féle vendéglőben lopta. Senki sem vette észre —

csak én. Utána mentem s láttam a mint bért a »Szerb királyba« egy pikkolóra. Na — mondok magamban — megtréfállak! És egy alkalmas pillanatban leemeltem a fogasról a kabátot. Megloptam a tolvajt s azt hiszem nem vagyok büntethető. Mert a kabát igazi tulajdonosát nem én loptam meg, hanem a Kohn Számi, ez pedig mint tolvaj nem panaszkodhatik, mert hiszen ő nem károsodott.

A panaszos: Hazudik!

A vádlott: Mond a szemembe!

A panaszos: Olyan alávaló vagy, hogy nem nézhetek a szemedbe.

Az elnök: (Felmutatja a bünjelként őrzött felöltőt.)

A védő: Ni ni! Hiszen ez az én felöltőm! Tekintetes királyi törvényszék! Kérem a tárgyalás elnapolását s Kohn Számi ellen a bünvádi vizsgálat megindítását.

A vádlott: Gratulálok önnek, ügyvéd ur! Ennél szebb eredményt egy védő sem mutathat fel!

A törvényszék a tárgyalást elnapolta.

Gulius.

juthat szerep. A fedezetlen határidő-üzletnek ezzel egyik méreg fogát rántjuk ki.

A „bizalmas rendelet”.

Daczára a Bud. Tud. erélyes hangu czáfolatának, a *Magyarság* következő számában fentartotta, hogy a katolikus jubileumra vonatkozó közleménye teljesen megfelel a valóságnak. E fenntartás ellenében *Szél* Ignác belügyminiszteri államtitkár a következő levelet intézte *Bartók* Lajoshoz, a *Magyarság* főszerkesztőjéhez:

Tisztelt főszerkesztő ur!

A Magyarság mai napon, július 12-én megjelent számában a Budapesti Tudósító által közölt félhivatalos czáfolat ellenére, e hó 11-én közzétett és a magyar királyi belügyminisztérium által a magyar kereszténység kilencszáz éves jubileumának megünneplésére vonatkozólag az én aláírásommal állítólag kibocsátott Bizalmas közlemény autenticusságát leghatározottabban föntartja s kijelenti, hogy ezt a rendeletet a belügyminisztérium igenis kiadta. Ezzel szemben hivatali felelősségemnél fogva kötelességemnek tartom magam részéről ezennel kijelenteni, hogy az állítólag kiadott rendeletnek megfelelő intézkedés sem az én, sem másnak aláírásával — a belügyminisztérium által ki nem bocsátott. A lapban megjelent szóban lévő közlemény egy *közönséges falzifikáció*, mely a *közönség meglepetésére kíván szolgálni* s melylyel a lap t. szerkesztősége is félrevezetett.

Becsés lapjának reputációja érdekében állónak is vélném tehát, ha tisztelt főszerkesztő ur akár velem közölni, akár nyilvánosságra hozni sziveskednék az állítólagos bizalmas közleményre vonatkozó mindazon adatokat, melyek alkalmasak volnának arra, hogy annak alapján ez elejétől végig koholt és minden alapot nélkülöző közlemény szerzője kideríthessék.

Fogadja a t. főszerkesztő ur legőszintébb tiszteletem kifejezését.

Szél Ignác s. k.,
államtitkár.

Ez az a czáfolat, a mely igazi czáfolat, nem csak olyan félhivatalos stilusu mentegeltetés, csürés-csavarás. A Magyarságnak most már nincs más hátra, mint beismerni, hogy alaposan felültették, mert azt már még sem lehet föltenni, hogy a magyar kir. belügyminiszteri államtitkár ilyen felszólítást intézzen egy laphoz, tudva, hogy ludas biz' ő. A czáfolatot tehát el kell fogadnunk annál inkább, mert Esztergomból igen fontos hírek érkeznek, a melyek mellett ilyen rendelet egyenesen a mesék országába utasítandó. Vett távirati értesülésünk ugyanis a következőket jelenti:

A király és a kormány a jubileumon.

Esztergom, jul. 13. (Saját tud. táv.)
A magyar kereszténység kilencszáz éves jubileumi ünnepét rendező bizottság most fogja megkezdeni az ünnepi meghívók szétküldését. Meg fogják hívni úgy a királyt, mint az uralkodóház több tagját s a minisztereket is. Főpapi körökben már tudják, hogy a **jubileumi ünnepélyeken a király s a kormánynak minden tagja személyesen fog részt venni.**

A béke galambja.

A búrok még nem adták meg magukat, sőt éppen most jön a híre a búrok nagy gyűzelmének, de az angolok azt hiszik, nem sokára beköszönt a béke. Erre vall az angolországi kath. primásnak körlevele. *Vaugban*

bibornok westminsteri érsek ugyanis levelet adott ki, melyben elrendeli, hogy a délafrikai háboru elején általa elrendelt pro tempore belli liturgikus imákat abban kell hagyni s helyettük a pro pace imákat kell a szent misében elővenni. Elrendeli a bibornok azt is, hogy mihelyt híre jön az ellenségeskedések beszüntetésének, minden templomban Te Deumot kell tartani.

Tömeges nyugdíjazások a honvédségnél.

A honvédfőparancsnoksági adlátus: Bolla Kálmán altábornagy nyugdíjazása most már befejezett dolog s a nyugdíjazás még az ősi előléptetések előtt meg fog történni. Bolla altábornagy a jövő hónap elejétől már hosszabb szabadságra megy s többé nem is tér vissza a főparancsnoksághoz. Helyét Jekelfalussy Lajos altábornagy, a közös hadügyminisztérium osztályfőnöke fogja elfoglalni. Jekelfalussy altábornagnak honvédfőparancsnoki adlátussá lendő kinevezése még a delegáció alkalmával ment határozatba, amikor Jekelfalussy József főhercegnél is több ízben volt kihallgatáson.

Az utóbbi időben a magasabbrangu honvéd tisztsztek között is tömeges nyugdíjazások történtek. Nyugdíjaztak öt ezredes és 7 alezredes meg néhány őrnagyot. Ezek helyét az ezred és zászlóaljparancsnoki állásokban a közös hadseregétől áthelyezett tisztsztekkel és századosokkal töltötték be. Ezek a tömeges nyugdíjazások amaz elvi megállapodás alapján történtek, hogy ezredesi és ennél magasabb parancsnoki állásokra csakis oly tisztek nevezhetők ki, akik hadi iskolát végeztek. Az ősi gyakorlatok után ismét tömeges nyugdíjazások várhatók a honvédségnél, hogy az időközben áthelyezett magasabbrangu közös hadseregbeli tiszteknek helyet csináljanak.

Most már mint befejezett tényt említhetjük, hogy a honvédelmi minisztérium XVI. ügyosztályának vezetője, Reinle Gábor csendőrezredes e szolgálati alkalmazása alul már fel van mentve és addig is mig nyugdíjazása iránt való kérvénye elintézését nyer, szabadságot. Ugyancsak befejezett dolog a csendőrség helyettes felügyelőjének Steszer György tábornoknak a nyugdíjazása is. Steszer már hosszabb idő óta szabadságon van. A csendőrségi ügyosztály új vezetőjének, valamint az csendőrfelügyelő helyettesének kinevezésével fog eldőlni a mostani csendőrségi felügyelő, Jablanczy Sándor altábornagnak az ügye is, aki mint már említettük, a magyar királyi testőrség kapitányává van kiszemelve. A csendőrségi felügyelő-helyettes a honvédség tábornokai közül fogják kinevezni, aki aztán utódja lesz a mostani felügyelőnek.

Városi közgyűlés.

— II. nap. —

Tegnap délután letárgyalta Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a csütörtökről még függőben maradt ügyeket.

A legfontosabb volt a vízvezeték kibővítésének kérdése. A tárgyalás folyamán még itt-ott előtűnt a közönség megbotránkozásának egy-egy utolsó akkordja a multkori megszajztatása felett.

A többi tárgyakat kevesebb vitával intézték el.

*

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Dr. *Bulyovszky* József polgármester elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, dr. Grósz Albert, Mezey Mihály, Miskolczy Barnabás, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Beczkay Lajos, ifj. Cser János, dr. Hoványi Géza, Ländler Ferencz, dr. Sarkadi Lajos, Sulyok István, Schütz Albert,

dr. Vucskics Gyula, Veisz Károly, dr. Dési Géza, dr. Friedländer Sámuel, dr. Kurländer Ede, dr. Moskovits József, Bottó Ferencz, Harmathy Károly, Hillinger Lipót, Incze Lajos, Mihely Adolf, dr. Munk Béla, Munk Jakab, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Száhlender Károly, Istvánffy István, Szűts Dezső, ifj. Rimler Károly, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dús László, Tóth Márton, Nemes Jenő, Szűcs Géza, Szűts István.

A csütörtöki gyűlés határozatait észrevétel nélkül hitelesítették.

A vízvezeték ügye.

A folytatólagos tárgyalásra kerülván a sor, elsősorban a vízvezeték vízbőségének biztosítása érdekében a vízvezetési bizottság elnöke által benyújtott jelentést olvasták fel. Ezzel kapcsolatban tárgyalta *Fallay* Lajos biz. tagnak a vízvezeték elzárása tárgyában a polgármesterhez intézett interpellációját.

A jelentést teljes szövegében közöltük.

Bordé Ferencz kiegészítésül ismerteti a vízvezetési bizottság megállapodásait a víz biztosítása iránt. Részletesen ismerteti a szükséges intézkedéseket. A Körözs vízszine 6 év alatt 1.20 méterrel esett. (Közbeiktatások: Az nem lehet.) A vízvezetési bizottság *Farkas* Kálmán kir. főmérnök közbejöttével hozta megállapodásait. Ehhez képest betérjeszti határozati javaslatát, a melyben kéri, hogy hatalmazza fel a közgyűlés a tanácsot, a 120 méteres vízgyűjtő gallériának 30 méterrel hosszabba építésére; a 2-ik kutnak a régi gallériával 10 méter hosszban való összekötésére, a fenékgáthoz szükséges kövek beszerzésére, vagy ha a fenékgát a felsőbb hatóság által nem engedélyeztetnék, ideiglenes vízduzzasztó építésére; a gépek szívó szerkezetének leszállítására; továbbá hatalmazza fel a törvényhatóság a tanácsot az akadálytalan vizszolgáltatás iránt szükséges intézkedések megtételére.

Dr. *Moskovits* József kifogásolta, hogy az ipartelepeken tartályok felállítását akarják elrendelni. A gyárak csak a munkások élvezetére használják a drága vízvezetési vizet. Itt vizpazarlás nincs. Indítványozza, hogy a gyárak a tartályok felállítására ne köteleztessenek.

Szokoly Tamás nem tartja megengedhetőnek, hogy olyan nagy költségbe kerülő munkálatok ne ellenőriztessenek, hanem egy emberre legyenek bízva. Nyilvános pályázatot kíván egy a kőszállításra, mint a munkálatokra. Indítványozza a nyilvános pályázat kiírását; különben elfogadja az előterjesztést.

Bordé Ferencz felvilágosítja *Moskovits*ot, hogy a gyárakban levő vízórákat gyakran kell vizsgálni s ez drága. A tartányokkal való kezelés biztosabb. Ha lesz víz, adnak ugyanis a gyáraknak, ha pedig nem lesz, elvonják a gyáraktól. — *Szokoly* beszédére megjegyzi, hogy a kőszállítókat felszólítják ajánlattételre; a kőelhelyezést pedig nagyvárad iparosokkal végeztetik.

Dr. *Sarkadi* Lajos hasznót lát abban a városra, hogy a gyárak fogyasztják a vizet. A munkásoknak kell vizet adni. Mivel az ideiglenes vízduzzasztót el kell hányni ha a fenékgátat nem engedélyeznék, indítványozza, hogy a vízduzzasztó készítését ejtsék el.

Gábel Jakab pártolja a *Moskovits* és *Szokoly* indítványát. — Majd rátér a víz elzárására, a melyen a közönség megbotránkozott. Kormányozni nem lehet máról holnapra. Előre kellett volna a tanácsnak intézkedni, hogy olyan borzasztó állapotok elő ne álljanak. Visszautasítja a tanács vádját, hogy a közönség pazarolja a vizet. A ki pazarol, azt büntessék meg, de ne mossa a tanács a kezét, ha baj van.

Szokoly Tamás napról-napra látja, hogy a város pazarolja a vizet a közutakkal; azok elromlanak és csak sokára zárják el és javítják ki. Pártolja Gábel felszólalását.

Dr. **Hoványi Géza** nem tartja helyesnek az elhamarkodást, a kapkodást. Ha a napi szükséges vízmennyiség meg van, mint a tanács állítja, akkor nem sürgős építkezés kell, hanem kutassák ki a baj okát. A szaldobágyi vámnál is a szekereket mossák a falusiak a vízvezetékéből. Így pocskolják a vizet a közutaknál. Azt sem tudjuk, mibe kerül, bevál-e az új építkezés és mégis sürgősen keresztül akarják vinni. A vízmű készítésénél nem fogadták el Oelwein tanár tervét a gallériákkal s most oda térünk mégis vissza. Aki a város vízvezetékét vezeti, nem jár helyes uton. Hívják le Oelweint s tőle kérjenek tanácsot. — Moskovitsal nem ért egyet. A munkásoknak vizet kell adni, de gyári üzemre nem. Tartány nem kell, hanem egyszerűen zárják el a gyárak vezetékeit. Az újabb munkálatoknál a költség nem számít, de biztosíték kell arra, hogy az bevál. A fogyasztást őrizték ellen, de nem négy, hanem nyolcz emberrel. Indítványozza, hogy a javaslatot adják vissza a tanácsnak azzal, hogy Oelwein meghallgatása után tegyen újabb javaslatot esetleg rendkívüli közgyűlés elé.

Komlóssy József kijelenti, hogy a 120 méter hosszú gallériára már ki volt írva a pályázat a közgyűlés határozatából, most csak a 30 méter meghosszabbításról van szó.

Rimler Károly felemlíti, hogy ott volt a baj, miszerint Farkas Kálmán javaslatait nem hajtották végre 3 év óta. Itt a baj. A vízfogyasztás növekedik, tehát fejleszteni kell a vízművet. Ha a javasolt építkezéseket végrehajtják, biztosítva lesz az akadálytalan vízellátás. Adja meg a város a módot a helyes megoldásra.

Dr. **Hoványi Géza** azt kifogásolja, hogy a szakértő véleményét nem terjesztették elő s két évig nem kérte a vízvezetési bizottság a szükségletek kiépítését. Ha biztosítják, hogy a javasolt építkezések, emberi számítás szerint, beválnak, nem késik megszavazni a javaslatot. A halasztást így nem kívánja, csak vizet kíván.

Dr. **Vucskics Gyula** azt látja, hogy a kérdésben a szakértők sincsenek egy véleményben. A tanács a hírlapokat korholja, pedig ezek a közönség érdekében szólaltak fel. Lehet, hogy egybe-másba tévedtek, de a tanács is tévedett sokban. Különben a javaslatot elfogadja.

Mihelty Adolf előtt egy bizonyos, hogy nem a közönség hibás, hanem rosszak a vezetékek. Mindet vizsgálják felül szakértők. Ezt indítványozza is.

Lovas Zsigmond mérnök védi a mérnöki hivatalt. A Walsler-kutak nem jók. Ahol baj van, mindjárt elzárják, de csak 3 embere van a mérnöki hivatalnak. Az Oelwein-féle gáléria a legjobb.

Dr. **Hoványi Géza** visszavonja indítványát s a javaslatot elfogadja.

Mezey Mihály szerint Nagyváradnak nincs szüksége Oelweinra. Farkas Kálmán kiváló szakértő. Védi a vízvezetési bizottságot.

A **Bordó Ferencz** határozati javaslatát azzal fogadták el, hogy úgy a kőszállításra, mint a munkálatokra nyilvános pályázatot irnak ki; a gyárakban nem kívánják a tartályok felállítását s az összes házi vezetéseket megvizsgálják.

Dr. **Sarkadi Lajos** indítványát elvetették.

Dr. **Hoványi Géza** és **Mihelty Adolf** bizottsági tagok azon indítványt terjesztették be a törvényhatósághoz, hogy a Nagyváradon létesítendő czirok és szalmaipari gyár részvényeiből a város 50 darab 100 frtos részvényt jegyezzen.

A városi tanács elismeri a létesítendő gyár nagy fontosságát, tekintettel azonban a város pénzügyi viszonyaira, csak 30 darab részvényt jegyzését javasolja, 3000 forint értékben.

Dr. **Sarkadi Lajos** indítványára, a tanácsi javaslat mellőzésével, 50 drb. részvény jegyzését határozták el.

Beterjesztette a tanács a miniszter által jóváhagyott vásárvám és helypénz díjszabályzatot, azzal, hogy az a f. évi október hó 1-én léptetessék életbe.

Elfogadták.

A tanács előterjeszti a színház vasfüggönyének hirdetési czélokra leendő bérbeadására Rendes Vilmosmal kötött szerződést. A bérlő évi 3000 koronát fizet.

Dr. **Dési Géza** a jó izlés és az esztetika nevében ellenzi a bérbeadást. Disztelen lenne az egy milliós színházban, ha látnánk bizonyos jól talált arcképet, vagy tyukszem gyűrű hirdetést. Indítványozza, hogy a bérletet utasítsák el.

Komlóssy a város pénzügyi szempontjából ajánlja a bérletet.

Rimler Károly pártolja a Dési indítványát, míg **Gábel Jakab** a tanács javaslata mellett szól.

A többség elvetette a bérletet s így nem lesz a vasfüggönyön hirdetés.

Jóváhagyták:

Rimanóczy Kálmán és társaival a színházi díszlet-raktár és festő terem építésére vonatkozólag kötött szerződést;

a kőműves és ácsmunkálatokra **Madarász Gyula** és társaival megkötött szerződést;

Madarász Gyula s társaival öt új óvoda építésére kötött vállalati szerződést;

Ecsedy József nagyvárad lakossal az újvárosi 13. sz. fölbérletére nézve kötött szerződést;

Br. Königswarter Hermann kisszántói lakossal az 1900. évre fizetendő kövezet-, vásáres és hidvám átalányára kötött szerződést.

A polgármester bejelentette, hogy a fegyelmi választmány **Istvánffy Istvánt** az ellene emelt vádak alól felmentette.

Felszólaltak s kritizálták a fegyelmi választmány eljárását dr. **Friedländer Sámuel** és **Sulyok István**, míg **Dús László** főügyész felszólalt, hogy a fegyelmi választmányi ítélete határozathozatal tárgyát nem képezheti.

Hontvármegye közönségének feliratát, a közegészségügy államosítása tárgyában pártolják.

Ép így **Csanádvármegyének** megkeresését a korcsmai hitel megszüntetése illetve korlátozása tárgyában.

Busch Dávidnak, **Darvassy Lajosnak**, **Sztarill Jánosnak**, **Nemes Jenőnek** és dr. **Berkovits Miklósnak** a kért szabadság időt engedélyezték.

Dr. **Havas Zsigmond** orvos oklevelét meghirdették.

Bécs ellen.

Utolsó tárgy volt **Szokoly Tamás** indítványa Bécs város azon határozatára vonatkozólag, hogy a Magyarországra küldött postai szállítmányok, leveleken magyar városok neveit németül ezimezzék.

Szokoly Tamás indítványozza, hogy a közgyűlés Bécs ezen határozata felett megbotránkozását fejezze ki s irjon fel a keresk. miniszterhez az iránt, miszerint utasítsa a postát, hogy az ilyen leveleket ne kézbesitse.

Az előadó javasolta, miként ez indítvány olyan módosítással fogadtassék el, hogy a közgyűlés megbotránkozását fejezze ki, azon kívül irjon fel a miniszterhez a magyar helynevek használatáról alkotott 1898. évi IV. t.-ez. mielőbbi végrehajtása iránt.

Az előadó javaslatát fogadták el.

Ezzel a két napos közgyűlés véget ért.

Lueger levele Szokoly Tamáshoz.

De Édes Ügyvéd Ur!

Miért nem közölte azt az interpellációt előbb én velem? Természetesen német fordításban, mert én, sajnálatomra, még nem tudtam időt keríteni az önök nyelvének megtanulására.

Ha ön előbb velem közli a mondókáját, akkor Nagyvárad város közgyűlésén másképp mondta volna el.

Tulajdonképpen én nem vagyok hibás az egész Ofen-Pest kérdésben. Sajnálatomra én német vagyok s az önök szép országában megjelenő lapok közül csak a Pester Lloydot, a Neues Pester Journalt, a Budapesti Tagblatot olvasom. S hol találok én ezekben magyar neveket? Pedig, ha jól emlékszem, hoztak önök nem régiben valami törvényt a magyar helységnevekről, a mely minden állampolgárt kötelez; s azt hiszem, a fenti lapok szerkesztői mind tiszta, jó faj-magyarok (Bródy, Falk)? Már most tessék csak figyelni a következő kis statisztikára, melyet az E. U. állított össze:

... Ott van a vezérlő Pester Lloyd, mely következetesen Steinbruch-ot ír Kőbánya, Pressburg-ot Pozsony és Fünfkirchen-t Pécs helyett. Hasonlóképpen a N. P. Journal, mely például a mai számában a legnagyobb magyar városok statisztikáját adván, gondosan lefordítja a neveket, illetéknéppen: Szegedin, Debreczin, Grosswardein, Klausenburg, Steinamanger, Hermannstadt, Kaschau, Kronstadt, Erlau, Oedenburg, Raabb, Stuhlweissenburg, Gross-Kikinda, Gross-Beckerek stb. stb. Csoda, hogy Szabadkát magyarosan írja s nem kereste ki, hogy e város német neve Maria-Theresiopel. S ugyanez a lap a lakását is németül jelzi: Waitzner-Boulevard 34., úgy hogy az előfizetője szinte kénytelen német címet adni a postára. Ezt az épületes példát követi a többi német lapársunk is. A Budapesti Tagblatt szintén németre fordítja a magyar helységneveket, de a lakását jelző német szó: Altgasse mellé odateszi zárójelbe az utca magyar nevét is: (Ó-utca.) A kisebb Volksblatt-ok sült németséggel irnak minden lefordítható magyar nevet. A P. Lloyd a címet magyarul írja: Drottaya-utca, minden német melléklet nélkül.

Édes Ügyvéd Ur!

Elismerem én, hogy rászolgáltunk az ütlegekre, melyeket önök nekünk kimernek. Ha megunjuk, nem is fogunk rá több alkalmat adni. Hanem, bocsánat, már azt még sem értjük, hogyan tűrik önök a saját honfitársaiknál azt a bünt, a mi nálunk csak hiba?

Nem ártana talán ezek ellen is pestises vörös czéduákat körözni és keményen interpellálni és követelni kérlelhetlen megbüntetésüket?

Hiszen ők adják nekünk a példát, mi csak az önök szeretett honfitársait követjük!

Maradtam igaz szeretettel

kész hive

Lueger,
polgármester.

A másolat legteljesebb hitelül

Adolár.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Július 14. Iskolazéki ülés d. u. fél 5 órakor.

Július 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélye a Sport-téren.

Július 15. A Rabsegélyző-egylet közgyűlése d. e. 10 órakor.

* **Személyi hir.** *Murray* Károly kiváló írónk Nagyváradon tartózkodik s *Darvassy* Lajos városi tanácsnok szívesen látott vendége.

* **Az iskolaszék alakuló ülése.** A nagyvárad községi iskolaszék ma, szombaton délután tartja alakuló ülését. Fontos ez az ülés Nagyvárad város közoktatásügyében, mert határozni fognak a felett, hogy kinek a kezébe teszik le a város népoktatásának vezetését. Dr. *Sipos* Árpád hosszú éveken át vezette a nagyvárad községi iskolák ügyét, mély tudomány, ritka paedagógiai ismerettel, bölcs belátással, előszeretettel és tapintattal. A legnagyobb megütközéssel vette az iskolaszék dr. *Sipos* Árpád kijelentését, hogy visszalép az iskolaszéki elnökségtől. Mint halljuk, irányadó körök megkísérelték, hogy lemondásának visszavonására bírják közéletünk e kitűnő férfiát, azonban közoktatásügyünk nagy kárára, ragaszkodik elhatározásához. A mai iskolaszéki ülés csak a közönség óhaját tolmácsolja, ha még megkísérli, hogy az elnökség megtartására újból felkérje dr. *Sipos* Árpádot, szeretetének, ragaszkodásának kifejezése mellett. — A lemondás fenntartásának hírére megindultak a kombinációk az elnöki szék betöltésére. Legjobban *Hegyesy* Mártont, a községi iskolaszék régi érdemeket szerzett főgondnokát emlegetik. Az alelnöki székre több jelölt van; ezek között különösen *Krüger* Viktor főreáliskolai igazgató, jeles tanügyi férfinak és *Böszörményi* Géza ügyvédnek, az óvodai bizottság derék elnökének van legnagyobb pártja.

* **Egyházi kinevezések.** Ő Felsége a vallás-és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Adam* János marczali-i esperes-plebánosnak a *tomaji* címzetes apátságot adományozta. Azonkívül *Osvald* Péter német-ládi és *Róthy* Mihály kislódi esperes-plebánosokat a veszprémi székes-káptalan tiszteletbeli kanonokjaivá kinevezte.

* **A brassói oláh gimnázium jubileuma.** A brassói oláh főgimnázium fennállása ötvenedik évfordulóját csütörtökön ülték meg. Szerdán este fáklyászene vonult végig a városban. Utána a kivilágított és feldíszített gimnázium előtt egy végzett tanuló és az igazgató beszédet tartott és az ifjúsági dalkör énekelt. Csütörtökön délelőtt ünnepélyes istentisztelet és iskolai ünnepély volt. Erre az állami intézetek köréből is többeket meghívtak, de azok az *utolsó pillanatban lemondtak* a részvételtől, mivel az oláh gimnázium *teljesen mellőzte a magyar nemzeti zászló kitűzését* és használatát. Este nagy hangverseny volt.

* **Uj anyakönyvvezetők.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Biharvármegyében a poklosteleki anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé *Széplaki* Miklós körjegyzőt, továbbá anyakönyvvezető helyettesekké: a miklózlazuri kerületbe *Sarok* Kálmán, a felső-ábrányiba *Popovits* Traján jegyzői irnokokat, az ér-tarcsaiba *Krecz* János nyugalmazott tanítót, a jákóhodosiba *Kiss* Sándor ev. ref. tanítót nevezte ki.

* **Gyilkos szülők.** *Szegedi* János lunkai napszámos házába beköszöntött a minap az Isten áldása és a szegény család egy kis lánykával szaporodott. Azonban nagy nyüge volt az anyának, a kit a mezei munkától nagyon elvont. A számos tagu familiának pedig az apa kereste nem volt elegendő. — Ugy szerették volna, ha a jó Isten a mint adta, úgy elvenné a kis porontyot. Azonban a kis gyerek napról-napra csak terhesebb volt a családra. Egyszer a kis gyerekmegbetegedett s az anyának

otthonkeltt maradnia, mivel súlyosabb volt a betegség. Az anyának nem volt kilátása kenyérkeresete, a kis jószág otthon kötötte. Erre a szívtelen atya annyira feldühödött, hogy neki rontott a csecsemőnek s a kis gyermek testvéreivel együtt, fojtogatni és ütlegelni kezdte s addig kintozták, a míg csak élet volt benne. A szívtelen gyermek és- testvérgyilkosok ellen szigorú vizsgálatot indítottak, a kik gaztetteikért méltón fognak lakolni.

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter *Ember* Kálmán székesfővárosi pénzügyigazgatósági fogalmazóyakornokot a nagyvárad pénzügyigazgatóságához pénzügyi fogalmazóvá kinevezte.

* **A királyi várpalota régiségei.** A királyi várpalota újjáépítése alkalmával számos régi, műtörténeti értékkel bíró hősemlekek kerültek napfényre. — *Kuzsinszky* Bálint ez emlékeket a fővárosi muzeum számára elkérte. A királyi vár építésére felügyelő bizottság a régiségeket készséggel ajándékozza a fővárosnak s átirt a tanácshoz, hogy azokat szállíttassa el.

* **Czimerfordítás a Döry családuál.** A hivatalos lap tegnapi száma hozta, hogy báró *Döry* József, a magyar főrendiház tagja és Biharvármegye volt főispánjának 1897 évi június hó 2-án Nagyváradon történt elhalálásával, a *Döry bárói család* fiágában magvaszakadás esete állott elő.

* **A tenger kincse.** A mult héten görög buvárok *Pavos* görög sziget közelében egész halmoz nagybecsű régiséget emeltek ki a tenger fenekéről. Egy ezelőtt kétszáz évvel elsüllyedt hajó tartalma volt e kincs. A nevezett hajó remek antik műkincsekkel megterhelve, a velencei kormány Görögországból indított volt utnak. A görög kormány most szigoruan őrizteti a lelet helyét, nehogy a régiségek elkallódjanak addig, míg az athéni muzeumba kerülnek. A buvárok csak egy töredékét hozták fel a kincseknek, a többi még a tenger fenekén van.

* **Szent Ágoston tudvalevőleg Páviában van eltemetve.** Most mgre *Riboldi* páviai püspök főpásztori levelet adott ki, a melyben kihirdeti, hogy a legnagyobb egyházatya testének szent ereklyéjét a székesegyházból eredeti temetőhelyére, a San Pietro in Ciel d'oro nevű monumentális páviai templomba fogja augusztusban átvinni.

* **Kivándorlás Amerikába.** A belügyminiszterium rendőri ügyosztályának soha anynyi látogatója nem volt, mint ezen a héten. A munkanélküli iparosok tömegesen fordulnak meg a miniszteriumban, hogy az Amerikába szóló utleveleiket kikérjék. Ez a tömeges megjelenés nem kerüli el *Selley* Sándor min. tanácsos figyelmét, a ki jelentést tett *Szell* Kálmán belügyminiszternek. Hogy mit végeztek, illetve, hogy *Szell* Kálmán miniszter miféle intézkedést tett a kivándorlás megakadályozására, arról részletesebb adatok nem kerülnek nyilvánosságra. Annyi azonban bizonyos, hogy *Wálnay* miniszteri tanácsos tegnap délben a belügyminiszteri államtitkárnál járt s talán ennek lehet tulajdonítani, hogy tegnap este az állami gépgyár munkavezetői kijelentették a gyári munkások előtt, hogy hétfőn ujra felvételek lesznek a gyárban s ekkor fel fogják venni a minap elbocsátott munkásokat. Igaznak bizonyul-e ez a dolog, az majd hétfőn fog elválni; de annyi már most is valószínű, hogy a belügyminiszteriumban mindent elkövetnek, hogy ezt a tömeges kivándorlást megakadályozzák. A kivándorlók lebeszélésében különben maga *Selley* Sándor miniszteri tanácsos fejt ki legnagyobb tevékenységet, a ki valamennyi utlevélért folyamodót a legapróbb részletekig kikérdezte s a kit csak lehet, lebeszél szándékáról. Ezen a héten már közel 500 egyén kérte

a külföldre szóló utlevelet s hasonló czélból naponként nagyobb és nagyobb tömegek jelentkeznek a miniszteriumban.

* **Egy szabadságharcos halála Amerikában.** *Cleveland*ban a mult hónapban egy 48-as magyar honvéd hunyt el, a ki messze-távol hazájától, melynek szabadságáért derekasán küzdött, idegen földben fogja aludni örök álmát. A világosi fegyverorolt és ott élte le végnapjait is. Magyar *Mihály* volt a neve és 1823-ban született, tehát 77 éves kort ért. Mikor a szabadságharc kitört, mint tiszt beállott a honvédseregbe és több csatát küzdött keresztül, a melyek közül az egyikben golyósebet is kapott. Világos után Amerikába vándorolt és eleinte *St.-Louis*ban lakott, később *Pitsburg*ba költözött, hol az osztrák-magyar konzulátus irodájában dolgozott. Ebben az időben mint magyarországi lapok levelezője, élénk journalisztikai működést is fejtett ki. Néhány év előtt *Cleveland*ba tette át lakását, hol *Perczel* Lajos banküzletében talált állást. Az utóbbi időben már majdnem egészen megvakult. Temetése június 7-én ment végbe nagy részvét mellett.

* **Elesipett zsebmetsző.** *Hamza* György 18 éves cigányfiú, a ki már eddig is nagy érdemeket szerzett magának a zsebmetszés terén s a ki a nagyvárad rendőrség gyakori vendége, tegnap újból próbált szerencsét, azonban rajta vesztett. *Nesztor* Józsefné reggel a piacról hazafelé iparkodott, a mikor a gazember utána sompolygott és a zsebet kimetszve, tárczáját ellopta és azzal futásnak eredt. Azonban a poszton álló rendőr nyakoncsipte az igyekvő ifjút és bekísérte a rendőrségre, a hol most méltó büntetését várja.

* **A katolikus vallás Kiuában számszerint következőleg van a jelenlegi borzasztó csapásban érdekelve:** 759 európai kath. misszió-nárius pap és 409 benszülött kath. pap 532,448 katolikus keresztényt gondoz lelkileg. A kath. templomok és kápolnák száma 3930, a papnevelő intézeteké 49, az iskoláké 2913.

* **A bojkottált Anglia.** Érdekes körlevél érkezett a magyar városokba *Amsterdamból*. Német nyelven egy hollandi bizottság küldte szét — a szabadságukért harczoló búrok érdekében. Minthogy Európa államai már teljesen cserben hagyták a búrokat, a kiknek már csak Amerikában van csekély bizodalomuk, az amsterdami bizottság a szabadságszerető népekhez fordul, hogy kössenek szövetséget Anglia ellen s támadják meg Angliát a legérzékenyebb oldalán, kereskedelmében. A körlevelén minden búrbarátot, népet és egyes embert föl szólít, hogy ne vásároljanak angol szenet, angol gépeket, vas-és acél-áru s a nagyiparnak többi készítményét, melyek angol gyárakból származnak, továbbá a háziasszonyok ne vásároljanak angol teasütéményt, picklest, butorokat, szőnyegeket, vásznat, czérnát s egyéb Angliában készült czikkeket.

* **A világ legnagyobb hadserege,** az orosz, egy német főrangu katonatisztnak orosz forrásokból merített számítása szerint, hadi lábón, 63,000 tisztból, 3,440,000 közvitézből és 4498 ágyúból áll.

* **Ne aludjál a szabadban!** Mulatságos történetkén nevet most Nagyváradon az a kevés számú beavatott, a ki annak hősét ismeri. Mulatni volt valamelyik napon *H.* hivatalnok, a ki mellesleg megjegyezve, nem igen szokott holmi kisebbfajta kvaterkázásoktól megijedni. Most azonban, miután már több vendéglőt végik kvaterkázott, kissé nyomasztónak találta a városi levegőt, vagy tán nem volt eléggé bizonyos, merre van a lakása, szóval elindult egy kisebb éjszakai sétára s aközben véletlenül a *Rhédey*-kertbe tévedt ki. Ott a fák suttogása, a hűvös éji szellő ábrándos hangulathoz ringatták a lelkét, egy pad is csábítóan intetetett feléje, leült tehát s pihenni akart egyet.

Alig hogy leült, nyomban el is szenderedett s ágyában képzelvén magát, rendes szokása szerint kegyetlenül elkezdett horkolni.

A horkolásra figyelmessé lett egy közelben ólálkodó csirkefogó s meggyőződve a helyzet biztosított voltáról, nyugodtan kifűzte az alvó cipőit, lehuzta s a cilinderével együtt odább állt, cserében pedig ott hagyta a saját, már eléggé viseltes sapkáját és szelelős boeskorát. H. a szürkültre kialakulta a mámort s teljes világossággal konstataálhatta rögtön, hogy tulajdonképen nagyon rossz cserét csinált. Első dühében eldobta a boeskort s harisnyában, fedellen fűvel megindult a város felé, alig haladt száz lépést, egy másik padon egy alvó alakot vett észre, rongyos ruhában, de az övéhez feltűnően hasonló cipőben és kalapban. H. nem volt olyan udvarias, mint a csirkefogó, első dolga volt az ipsét nyakonesipni s pár elősiető emberrel az álmából kegyetlenül felriasztott férfit minden tiltakozása dacára bekísértetni. Persze előbb elszedte tőle a cipőt és kalapot. A Diana-fürdőnél azonban eszébe jutott, hogy ha ő az esetet feljeleníti, ebből akkora neveltség kekedik az egész városban, hogy . . . hogy legjobb az egészre a feledés homályát borítani. És úgy tön, a mint gondolá: a tolvajt bár némi utraloval ellátva, szabadon eresztette.

Tanulság: becsületes ember ne aludjék szabadban — de a tolvaj még úgy se!

* **Adókirovési lajstromok kitétele.** Nagyvárad város összes városrészeire vonatkozó és a kir. pénzügyigazgatóság által érvényesített 1900. évi nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyéletek adókirovési lajstroma az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében folyó évi július 16—23-ik napjain át 8 napi közszemlére a városi adóhivatal 3. számú szobájában tételik ki azon figyelmeztetéssel, miként az érdekelt adózók a jelzett lajstromban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az ellen netaláni felszólamlásukat azon a lózóók, kik ezen adó-nemmel már előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, — azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovattak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a városi közigazgatási bizottsághoz czimezve — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. Nagyvárad, 1900. július 12. Városi adóhivatal.

* **Mócsai eset Diósjenőn.** Diósjenő község nagy küldöttsége nem régiben fennjárt Budapestén Eötvös Károly országgyűlési képviselőnél, azt kérve tőle, hogy oltalmazza meg őket a főszolgabíró s a csendőrök brutálisaitól. Eötvös Károly el is járt a diósjenőiek ügyében, minek következtében a belügyminiszter vizsgálatot rendelt el Rákóczy István rétsági főszolgabíró ellen. A vizsgálat most vette kezdetét s az eredménye már most is szenzációs. A panaszosok képviselőjében Eötvös Károly helyett dr. Schweighofer Ferencz budapesti ügyvéd jelent meg a helyszínen s ott volt Zubovics Fedor huszárkapitány is. A kihallgatottak egyhangulag vallották, hogy rettenetes kinzásoknak voltak kitéve. A főszolgabíró ütlegelte, a csendőrök kizárták őket, egész olyan módon, a hogyan a mócsai emberkinzóók végezték rettenetes munkájukat. Guzsba kötötték, ütlegelték őket s ráadásul a joggyakornok fejenkint nyolcz napi elzárást szabott ki rájuk s ötven forint pénzbüntetést. Dr. Schweighofer Ferencz e brutálisításokról tudomást szerezve, többek nevében büntető feljelentést tett a főszolgabíró s a csendőrök ellen.

* **Halálozás.** Részvétellel értesültünk, hogy Rajnák István derék cipész mester szép fiatal leánya, Mariska, tegnap 16 éves korában elhunyt. Temetése holnap, vasárnap d. u. 4

órákor lesz a nagyperczes-utczai szülői háztól. Nyugodjék békében!

* **Halál az utcán.** Farkas József margittai szül. 41 éves napszámos tegnap reggel Budapestén a Kazinczy-utczá 3. sz. a. levő ház előtt összeesett s rövid idő múlva meghalt. Bevitték a bonczoló intézetbe.

* **Drágább lesz-e a tea?** A kínai forradalom alkalmából a mézszárlásokon kívül a legtöbb európaiat az érdeklő legkövetlenebbül, hogy mi lesz most télre a mindennapi teánkkal? A választ csak az mondhatja, a ki tudja, hogy a legtöbb teát Kína déli tartományaiban termelik. Vannak ugyan Kantontól Pekingig is ültetvények, de a legnagyobb mennyiséget mégis a déli részek szolgáltatják. Évenként rendszeren kétszer aratnak: kora tavasszal és késő ősszel. Az első aratást a politikai viszonyok még nem befolyásolhatták. Annak a termését már összevásárolták és hajóra rakták. Legnagyobb részét már Hamburgban és Londonban is hever, utrakészen Európa különböző helyeire. Mig ebben tart, addig nem is lesz drágulás. Nem így áll persze a második aratással. Ez ugyan bőségesnek ígérkezik, de annál nehezebb lesz hozzájutni. A fölkelés mindinkább terjed délnek s a boxerek éppen a kereskedőket gyűlölik leginkább. Focsau, Hankau, Sanghai, Kanton városok, a honnan a legtöbb teát kapjuk, már is körülbelül zár alatt vannak. Hiába adják föl itt Európában a minél nagyobb rendeléseket; pénzes ember nem igen mer kimozdulni a vidékre, mert a legnagyobb veszedelmeknek van kitéve. Anglia ugyan jól el van látva teával, de azért az őszre feltűnően nagy drágaság várható.

* **A féltékenység halottja.** Borzasztó kegyetlenséggel véghez vitt gyilkossági eset történt e hó 10-én Nyulason, mely a község összes lakosait lázas izgatottságban tartja. Bordás Mihály nyulasi lakos fiatal feleségét folyton az a gondolat bántotta, hogy férje hozzá hűtlen lett és hogy az ő szomszédasszonyával, özvegy Mári Imrénével folytat viszonyt. A férj hiába bizonyította a feltevés alaptalanságát, sőt a menyecske szülei is elkövettek mindent, hogy leányukat ebből a rögeszméből kigyógyítsák, a mi már sok kellemetlenséget idézett elő a házastársak között. Pár hét óta a menyecske látszólag meg is volt nyugodva, sőt barátságba lépett Mári Imrénével is, a kivel az urát gyanúsította. E hó 10-én délután Bordás Mihályné kenyeret dagasztott, miközben átment hozzá Máriné is. Beszélgetés közben Bordásné megkérte Márinét, hogy dugjon be szalmát a kemenczébe. Mialatt Máriné ezzel foglalkozott, Bordásné felkapott egy baltát s azzal hátulról s mitsem sejtő Márinét úgy fejbe vágta, hogy az eszméletlenül terült el a földön. Az után pedig addig verte, a mig csak meg nem halt. A holttestet Bordásné elakarta rejteni a verembe, de férje éppen akkor ért haza a ki, midőn a borzasztó esetet megtudta, rögtön értesítette a csendőrséget, mely a gyilkos asszonyt letartóztatta.

* **Kié?** A tegnapi városi közgyűlésen találtak egy arany inggombot. A tulajdonos a városi szolgánál átveheti.

Kinai háboru.

A német haderő.

Berlin, július 13. (Saját tud. távir.) A Militär-Wochenblatt rendkívüli kiadásban közli a kelet-ázsiai expedíció parancsnokainak kinevezését. A kelet-ázsiai hadtest két gyalog-dandárból (ezek mind-egyike két ezredből, minden ezred két zászlóaljából), továbbá egy lovas-ezredből, egy tábori tüzér-ezredből, egy utász-zászlóaljából, műszaki és vonat-csapatokból

áli. A hadtest parancsnoka Lessel altábornagy, a vezérkar főnöke Gündel alezredes, a gyalog-dandárok parancsnokai Gross-Schwarzkoiff vezérőrnagy és Kettler vezérőrnagy.

Li-Hung-Csang részvéte.

Köln, július 13. (Saját tud. távirata.) A meggyilkolt Kettler bárónak a családja, mint a Kölnische Volkszeitung-nak Münsterből jelentik, a kantoni német konzul közvetítésével részvétlátíratot kapott Li-Hung-Csang-tól.

A kínaiak veresége.

London, július 13. (Saját tud. távir.) A Daily Telegraph jelenti Kantonból 11-ki kelettel: Li-Hung-Csang elhatározta, hogy Kantonban marad. Az az amerikai ágyú-naszád, a melylyel Pekingbe kellett volna mennie, holnap ismét elmegy.

A Standard-nak jelenti Sanghaiból 11-iki kelettel; Niucsvangból ide érkezett hírek szerint az ottani idegenek a boxerek és a kínai katonák támadásától tartanak. Azt jelenti különben, hogy egy orosz csapat Liaujangnál, Mukdentől délre 40 mértföldnyire, megverte a kínaiakat.

Hír a pekingi követekről.

London, július 13. (Saját tud. távir.) Most már nyilvános tény, hogy a kínaiak micsoda mézszárlást vittek véghez. Eddig több hirt koholmányoknak gondoltak, most azonban végkép eltűnt az optimismus, hogy a pekingi követek élnek. Az egész hír Seng kínai vasuti igazgató hazugsága, hogy a lemészárlás nyilvánosságra jutását halogassa.

Csung herczeg elesett.

London, július 13. (Saját tud. távir.) Az esti hírlapok azt ahirt hozták napvilágra, hogy a hivatalos távirat szerint Pekingben július hó 6-án Tuan herczeg a boxerek ellen harczolt, mely harczban Csung herczeg is elesett.

EGYESÜLETEK

A rabsegélyző-egylet közgyűlése.

A nagyvárad és biharmegyei rabsegélyző-egylet ez évi rendes közgyűlését folyó évi július hó 15-ik napján délelőtt 10 órákor az egylet helyiségében (fogház épület, földszint, fogházfelügyelői iroda) fogja megtartani, melyre az egylet tagjait azzal van szerencsém tisztelettel meghívni, hogy az alapszabályok 12. §. értelmében a közgyűlés a tagok számára tekintet nélkül határozatképes leend.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgató-választmány és számvizsgáló bizottság jelentései felett leendő határozat-hozatal.
2. Egyleti alelnök választása.
3. Az alapszabályok 13. §. alapján előterjesztett indítványok tárgyalása.

Nagyvárad, 1900. július 8-án.

Szabó József,
egyleti elnök.

Igazságszolgáltatás.

Táblai ítélet. Kis-Kéren Medve Sándor rossz viszonyban élt Balajti Jánosné szomszédnőjével, a kivel folyton perlekedett. Egyszer

azután birokra került a dolog s a jó szomszéd úgy helybenhagyta a szomszédnőjét, hogy az pár hétig ágyban fekvő beteg lett. A sértett feljelentésére a nagyvárad kir. törvényszék *egy havi fogházra* ítélte, mely ítéletet a kir. tábla is helyben hagyott.

Betöréses lopás. *Lammel* Károly 37 éves foglalkozás nélküli ács legény ez évi április hó 22-én a *Löbl-féle* szeszgyár pinche lakatját feltörte és onnan egy vasesővet lopott el. A rendőrség éppen akkor csípte meg, mikor egy zsidóárusnál értékesíteni akarta. A nagyvárad kir. törvényszék tegnap tartott végtárgyalásán a tettes a lopását beismerte, azonban tagadta, hogy a pinchezlakatját letörte volna. Azonban a felmerült bizonyítékok igazolták a *betöréses lopás* vétségét s a kir. törvényszék a vádlottat *hat havi börtönre* ítélte el. Az ítélet jogerős.

Hamis pénz olesó pénzért. *Templom-Kirchner* Endre különös módon akart magának vagyont szerezni. Bejárta a vidéki jobbmodu paraszt gazdákat és nagy titokban előadta nekik, hogy ő hamis pénzgártókkal áll összeköttetésben, a kiktől rendkívül potom áron tömördek hamis pézt lehet szerezni. Az együgyű emberek lépre mentek s kisebb-nagyobb összegeket fizettek a csalónak, a ki a felvett pénzzel megszökött és többet a parasztok felé sem nézett. A budapesti törvényszék csalás miatt másfél évi börtönt szabott ki az egyes csalóra, mit a tábla két esztendőre emelt fel. A kuria szűneti tanácsa ma *Szegheó* Ignác bíró előadása alapján megerősítette a tábla ítéletét.

Kettős lopás. *Czenke* János napszámos, a ki lopás miatt már többször volt büntetve, ez év május havában a Sztaroveszky-utczán levő Hajó korcsmában idogált, mely alkalommal *Kovács* Zsigmond nagy-létai lakos is borozott. Később azonban az álom elnyomta és egy padra ledülve elaludt. *Czenke* ezt az alkalmat megragadva, az alvó ember zsebéből kicsente a daplafedelű ezüst óráját s ráadásul még a csizmáját is elvitte. Mikor a káros reggel felébredt, nagyon meglepődött s rögtön tisztában lévén a helyzettel, feljelentette a tettest, kit a rendőrség másnap ki is nyomozott. — Ugyancsak ez a *Czenke* az óra és csizma lopás után következő reggel a Nagy-piaczon *Rizik* János őrizetlen szekereéről báránybundáját ellopta s a megejtett kutatás a tettest szintén *Czenke* János személyében derítette ki. A nagyvárad kir. törvényszék *Nagy* József törvényszéki bíró elnöklete alatt tegnap tárgyalta az ügyet és a vádlottat kettős lopás vétségében bűnösnek mondván ki, *egy és fél évi fegyházra* ítélte. Az ítélet jogerőre emelkedett.

Rigóné panasza. A szép hercegasszony, *Chimay* hercegné bus özvegyesre juttatta a világhírré vergődött cigányprimás, *Rigó* Jancsi feleségét. És míg a szerelmes pár vígan járja a világot s szerelmi regénye révében mindenfelé feltűnést kelt, *Rigóné*, a ki maga is ritka szép menyecske, Budapesten siratja sorsát. Bajában még bánják is, a mint a büntető kir. járás-bírószághoz beadott feljelentésében elpanaszolja. *Rigó* Jancsinéknak ugyanis a szomszéd-asszonya *E. Jánosné* levelet írt, haragosat, sértőt. Ugy látszik az urát félti a szép cigány-asszonytól. A levél írójja »Kikéri magának« azt, hogy *Rigóné* az ő férje után járjon, mert nem »cigány« az is, hogy el lehetne csábitani.

Bizonyos, hogy *Rigó* Jancsiné zokon vette a levelet s a mint kézhez kapta egyenesen a bírósághoz sietett vele. Ott aztán becsületsértés miatt panaszt emelt *E. Jánosné* ellen. A feljelentés *Bald* Lajos királyi albiró kezébe került, a ki már ki is tüzte ebben az ügyben a tárgyalást.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Balogh Samu.*

- 1897 Szalkai Imre és társa lopás.
- 1898 Szerző Sándor lopás.
- 1927 Mózes Sándor és társa testi sértés.
- 1965 Krecsun János és társa becsületsértés.
- 1973 Fekete József becsületsértés.
- 2283 Toda Onecz és társa testi sértés.
- 2316 Váli Józsefné rágalmazás.
- 2377 özv. Brede Tódorné lopás.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

- 1970 Sütő Miklós — Somi Sándor.
- 2036 Simon Tamásné — László Albert.
- 2059 The Singer M. czég — Szaecsvay Dezső s neje.
- 2060 Hertzka Berta — Bonky Gyula.
- 2061 Varga Mihály — Kállai S. s neje.
- 2062 Sonnenfeld Károly — Fellner József.
- 2063 Serbán Erzsébet — Degenhardt A. s neje.
- 2064 Czibula Mária — Varga Kálmán.
- 2065 Killán Ádámné — Rung Mátyás.
- 2066 Tóth A. Auer — Spitzer Jakab.
- 2898 Goldsevky Konstantin — Banka István.
- 2213 Darabos Gábor — ifj. Laurinyecz Mihály.

TANÜGY.

A nagyvárad-újvárosi róm. kath. elemi iskola értesítője az 1899—1900. tanévről. Szerkesztette *Békési* János. A régi »Dudek-iskola« néven ismert intézet értesítője kettőt mutat fel, mint az iskola vezérelveit: a vallásérkölcsei nevelést és a modern pedagógia elveinek érvényesítését. A mellett első rendű figyelemben részesült a hazafias szempont is, mely kidomborítást nyert az Erzsébet királyné emlékeztére rendezett ünnepélyen is, mely alkalommal *Ember* György tanító mondott a gyermekek felfogásához mért, szép beszédet. Az iskola egyuttal a helybeli róm. kath. tanítóképzede gyakorlati iskolája is lévén, ugy az egyházi, mint a világi tanügyi főhatóság többször meglátogatták; így *Palotay* László egyházmegyei, *Sipos* Orbán biharmegyei tanfelügyelő, *Nogely* István képezdei igazgató, *Dencs* János kerületi tanfelügyelő és az iskola igazgatója. Volt az iskolának összesen 223 tanulója; közülök róm. kath. 211, gör. kath. 4, gör. kel. 1., helv. vall. 7, valamennyin magyarok.

MŰVESZET.

Művészek a Félix-fürdőben. Élénk élet pezseg a Félix-fürdőben, melyet még a naponként megújuló eső sem képes megzavarni. A fürdővendégek egy társaságba verődtek egybe és így olyan kedélyes hangulat uralkodik, mely az ott időzést nem csak az állandó, hanem a kiránduló vendégeknek is kellemessé teszi. Tegnap meg éppen ritka élvezetben részesült a fürdőközönség, *Szmazsenka* Ernő vasuti üzletvezető, *Recht* Sándor és *Ruzicska* Antal hegedűművészekkel kirándult a Félixbe, és ott olyan hangversenyt rögtönzött, mely felejthetetlen élvezetben részesíté a folyton szaporodó hallgatóságát. Játsoztak remek hármass és négyeseket, dr. *Kornstein* Lajosné urnő klasszikus zongorakiséréte mellett s oly lelkesedésbe hozta a közönséget, hogy a tapsnak vége-hossza nem volt. Este azután *Ruzicska* Antal a cigányzene kar élén játszott néhány nyönyörű magyar hallgatót, elragadván, pompás, temperamentumos játékkal mindenkit. Ugy *Recht* Sándort mint *Ruzicska* Antal nagyvárad embereket, kik művészetükkel messze földön elismerést szereztek.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ÁLARCZ.

Németből fordította: *Votisky Antal.*

13.

— Nagyságos asszonyom, kérek egy virágot! Mily, jól ismert bang volt ez, ugy tetszett neki, mintha csak tegnap hallotta volna utóljára. Természetellenes nyugalommal lépett a virágasztalkához, mint egy automota, hogy virágokat válogasson. Hirtelen összeszedte magát.

— Istenem, az első pillanatban nem ismertem meg gróf ur, mondta könyvedén, igazán szép, hogy eljött a mi ünnepségeinkre! Különbelen jelenléte egész természetes, itt jót tánczol, megnézi az élőképeket és kárpótolja mindenképen a kis város csekély örömet. — Nyugodtan beszélt, könnyű fecsegő modorban, mint egy ismerőssel beszélni szokás. E mellett félelem nélkül a férfi szemébe nézett és játszott egy fehér rózsával, melyre finom sodronyt csavart.

— Talán eltalálta utazásom okát, felelt *Hypolit* gróf és hangja észrevétlenül reszketett, mert nehezen uralkodott magán. Hogy kigondolta magának a viszontlátás pillanatát, de nem így, mint ez most történt. A halvány szép asszony egy súnszk talányszerű arczával és tündéri szemekkel tekintett rá félig vidáman, mintha nem értené modorát.

— Válasszon, kedves gróf, virágaim a legválogatottabbak.

— Kérem, válasszon nekem, hölgyek jobban értik azt, én pedig hiszek a virágbeszédnek, felelt habozva.

Lia nem csudálkozott, sem nem haragudott ezért, természetesnek találta az ő beszédét és mintha igen nagy dologról lenne szó, komolyan elkezdett keresgélgni a kosárban kis, kezeivel.

— Igaza van, a virágoknak van nyelvük emlékszik még arra a kis olaszdalra, a melyet én oly sokszor énekeltem önnek: »A fehér kamélia?« Ez volt a refrainje: »bella ma senz adore!« Élvezettel dudolta magának a dallamát, fejét ringatva és egy fehér kaméliát nyújtott át a férfinak: Szép, de nincs illata. Ezt mordja a kamélia.

— Látogasson meg, gróf, barátnömet, *Aidenbach* Ellyt fogja nélam találni

— Ez ok volna arra, hogy ne jöjjenek, felelt az bosszusan, ugy viseli magát velem szemben, mint egy gyermek, pedig kinn van a gyermekévekből! — Melege lett, felindult azon a közönyös modoron, melylyel Lia bánt vele és megbánta, hogy erre az utra vállalkozott. Igézőbb volt Lia előtte, mint valaha; ő maga építette a falat fel közöttük, melyet nem törhetett már át, mert tetőzve volt az esküvővel, Lia másé volt. Mit akart? (Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A szepesi püspök bérmauton.

Árvanagyfalu, július 13. (Saj tud. t.) Ma *Szmrecsányi* püspök *Árvanagyfaluba* érkezett bérmaulni, mely alkalomból a küldöttségekben *Horovitz* főrabbi melegen üdvözölte a püspököt s különösen hangoztatva a püspök pásztorlevelét, melyben a vallási türelmet hangoztatta. *Szmrecsányi* püspök melegen megköszönte a fogadtatást s a rabbi szavaira megjegyezte, hogy ő csak azt teszi, a mit a biblia parancsol. Hiszen mindnyájan ugyanazon alaphól kiindulva keressük az Istenhez való emelkedésünk vágyódását. Majd folytatva mondja, hogy ragaszkodjanak vallásukhoz ezen szellemenben és legyenek hazafias polgárok!

Nagy tűz.

Prága, július 13. (Saját tud. táv.) Tegnap délután 4 órakor nagy tűz ütött ki, a mely

37 házat hamvasztott el. Négyszáz ember hajléktalan. Az oltáshoz Rakonitzból 120 katonát rendeltek ki. A tűz elharapózott a szomszéd Kircz községre is, a hol szintén elpusztított néhány házat.

Disztrakoma az angolok tiszteletére.

Trieszt, jul. 13. (Saját tud. távirata.) Montocuccoli gróf az osztrák—magyar hajóraj parancsnoka tegnap este fél 7 órakor a Kaiser Karl VI. fedélzetén 20 terítékű ebédet adott, a melyben sir John Fisher, az angol hajóraj parancsnoka feleségével és leányaival, lord Beresford ellentengernagy, Brosch és Sachs ellentengernagyok, Goes gróf helytartó, Lützow gróf osztályfőnök és mások vettek részt. Montocuccoli gróf Viktória királynőt, Fisher altengernagy pedig Ferencz József királyt köszöntötte föl. Az első pohárköszöntő után az angol himnuszt, a második után a Gotterhaltet játszotta a zenekar.

A búrok győzelme.

London, július 13. (Saját tud. távir.) Roberts lord táviratozza Pretóriából tegnapi kelettel: A búrok tegnap elszánt támadást intéztek jobbszárnyunk ellen. Sajnálattal kell jelentenem, hogy sikerült elfoglalniok Nitralsnecket, a melyet egy század szürke-skót, két ágyu és a lincolshirei ezredek két százada tartott megszállva. A búrok hajnalban támadtak ránk tulnyomó erővel, elfoglalták a szoroson uralkodó dombokat és gyilkos puskatüzélést kezdtek a kis őrségre. Nitralsneck körülbelül 18 mérföldnyire van Pretóriától, a rustenburgi összekötő vonalon. A harcz egész nap tartott. Segítségét küldtem embereimnek, de mielőtt a segítség megérkezett, az őrség meg volt verve és a skót lovas-századnak nagy része az ellenség foglya lett, mert lovai kimerültek. Azonkívül még 90 embert fogtak el a búrok a lincolshirei ezredből. A veszteségek jegyzékét még nem kaptam meg, de attól tartok, hogy veszteségünk nagy. Ugyanakkor megtámadták előőrsrünket Derdepocornál. A 7. testőrdragonos-ezred ügyesen tartotta sakkban az ellenséget, én pedig erre visszavontam tartaléksapatainkat. Nem lett volna talán nagy veszteségünk, ha csapataink az erdőben elrejtett búr csapatokat angoloknak nem nézték volna. Smieth-Dorien tábornok Krügersdorpnál nagy veszteséget okozott a búroknak, Buller tábornok pedig harcz után visszaverte azokat a búrokat, a kik Paardekraalnál elpusztították a vasutat.

Főhercegi látogatások.

Gastein, július 13. (Saj. tud. táv.) Ernő szász-altenburgi trónörökös herceg tegnap Berlinbe utazott. Konstantin orosz nagyherceg tegnap felesége látogatására ideérkezett.

Angol tiszték bálja.

Trieszt, július 13. (Saját tud. táv.) Az e heti ünnepek fénypontja a tegnapi bál volt, a melyet az angol tengernagyok, hajóparancsnokok és törzskarok a Renown vezérhajón rendeztek. A tulnyomóan fehér és piros színekkel díszített termekben körülbelül 1000 személy jelent meg. A gazda tisztjét Fischer altengernagy és felesége teljesítette. A vendégek között ott volt Call báró osztrák kereskedelmi miniszter két leányával, Goes gróf helytartó feleségé-

vel, Windischgrätz Hugó herceg és felesége, Lützow Henrik gróf, Sterk püspök, Becher, a etnogerészeti hatóság elnöke, Sandrinelli polgármester és felesége, sok előkelő hivatalnok, továbbá a szárazföldi és tengeri haderő tisztikara, az egész konzuli kar, a kereskedelmi kamara képviselői és számos görzi notabilitás. A bál éjjelutánig tartott. Mikor Goës gróf helytartó a bálról távozott, a zenekar a Gotterhaltet játszotta és a hajón ismét nagyszerű tűzijátékot rendeztek.

Körber a királynál.

Bécs, július 13. (Saj. tud. táv.) Körber osztrák miniszterelnök ma délután Ischbe utazik 5 Felsőházhoz.

József Ágost Kis-Tapolcsányban.

Bécs, július 13. (Saját tud. távirata.) József Ágost főherceg nejevel tegnap este Münchenből ideérkezett és Kis-Tapolcsányba utazott.

A nápolyi hercegi pár látogatása.

Konstantinápoly, július 13. (Saj. tud. táv.) A nápolyi herceg és felesége tegnap este bucsukihallgatáson voltak a szultánnál.

Konstantinápoly, július 13. (Saj. tud. táv.) A nápolyi herceg és felesége látogatása alkalmából szives táviratváltás folyt a szultán, az olasz király és a montenegrói fejedelem között.

Mac-Kinley jelöltsége.

Kanton (Ohio), július 12. (Saj. tud. táv.) A filadelfiai republikánus párt küldöttség útján értesítette Mac Kinley elnököt, hogy őt jelölte az elnökségre. Mac Kinley a küldöttség beszédére ezt válaszolta: Támogatni fogunk bármilyen becsületes valutat, megvédjük a Kinában lévő amerikai polgárok életét, dolgozni fogunk Kína békéjeért és jólétéért, megóvjuk a kínai szerződéses jogokat és biztosítani igyekszünk ott a kereskedelmi egyenjoguság elvét.

Az angol parlamentből.

London, július 13. (Saj. tud. táv.) Az alsóház tegnapi ülésén Brodrick parlamenti államtitkár bejelentette, hogy az az expedíció, a mely 1899. július havában Leontyev vezetése alatt elhagyta Adiszabédát, a Rudolf tóhoz érkezett. A határkérdésre nézve még tárgyalnak Abessziniával.

Az alsóház harmadik olvasásban is elfogadta a munkásosztály lakásairól szóló törvényjavaslatot.

NYILTTER.

Értesítés.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy Gyöngyösi Gyula ur üzlet-társ a hitelezőivel kiegyezett és a mai naptól fogva ismét fizetéképes, miről a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesítjük és b. pártfogásáért továbbra is esedezve, vagyunk

kiváló tisztelettel

Fudally és Társa
férfi szabók.

KÖZGAZDASÁG.

Könyvek kiadása a Gazdasági Egyesület könyvtárából.

A mennyiben többen azon óhajukat fejezték ki, hogy az egyleti könyvtárból könyveket szeretnének kikölcsönözni, értesítjük a t. gazda közönséget, hogy az egyleti könyvtár minden hétfőn déli 11—12 óráig nyitva áll, felhívjuk ennél fogva mindazokat, kik az egyleti könyvtárból könyveket óhajtanak kikölcsönözni, a fenti idő alatt forduljanak az egylet titkári hivatalához (Nagy Sándor-utca Eleméry ház:) hol térítvény mellett a könyvtárból a könyvek ki lesznek szolgáltatva.

Nagyvárad, 1900. július 12.

A Biharmegyei Gazdasági Egyesület elnöksége.

A piros gyűszűvirág termelése a szántóföldön. Gyógynövények termelésével nálunk nagyban nem igen foglalkoznak, sőt bátran elmondhatjuk, hogy az egész országban alig van egy-két ember, a ki a gyógynövényeket annyira méltatta voloa, hogy azoknak a szántóföldön is helyet adjon; pedig e növények között nem egyet találunk olyant, a mely feltétlenül megérdemli a figyelmet márcsak azért is, mert droguistáink szükségletök legnagyobb részét külföldön szerzik be. Százazrekre rug azon összeg, a mely gyógyászati és műszaki növényekért a külföldre vándorol, holott egy kis jóakarattal képesek lennénk ezen összeget önmagunknak biztosítani. Különösen kisgazdáink tennék okosan, ha gazdaságuk egy részét gyógynövény-teleppé alakítanák át, mert hiszen épen ők rendelkeznek legnagyobb mértékben azon fizikai idővel, melyet e növények termelése körüli szorgos utánjárás megkíván.

Alábbi sorokban a piros gyűszűvirágnak vagy más szóval Digitalis purpureának termeléséről óhajtunk egyet-mást közölni.

E növény a gyógyászatban mérgező hatása miatt nyer alkalmazást, a mennyiben magvai a s különösen levelei nagymennyiségű digitalint tartalmaznak. Hogy a gyógyászatban keresett cikket képezhessen, arra kell törekedni, hogy a műveleti gyűszűvirág tenyészetének mindazon feltételeket biztosítsuk, melyektől a vad gyűszűvirág termelési sikere is függ. E feltételek következők: mérsékelt klíma, hegyesebb és erdösebb vidékeken; jó táperőben levő homokos vegyületű föld; részben naps és részben árnyékos hely.

Magvait kerti ágyakban kell palántává nevelni s midőn a palánták már megerősödtek, a jól elkészített, gondosan megművelt s istálló és műtrágyákkal megtrágyázott földbe ültetjük ki azokat 30—35 centiméteres sortávolságra, a sorokban 20—25 centiméter távolságban egymástól.

Tenyészideje alatt ugyanoly ápolást igényel, mint bármely kapás növény, vagyis a szükséghez képest kapáljuk és gyomláljuk két-háromszor, illetve, annyiszor, a hányszor kell.

Két éves növény lévén, a virágot viselő hajtásai csak a második évben fejlődnek ki s ez nagyon fontos a megjegyzésre, mert a gyógyászatban az első év levelei semmi becsben nem állanak, hanem csakis azok, melyek a Digitalis virágzása alkalmával, tehát a fejlődés második évében szedettek.

A levelek szedése akkor veszi kezdetét, midőn beáll a virágzás.

Ugy a virágzás előtt, mint a virágzás után szedett levelek már nem oly hatásosak.

A leszedett levelek kezdetben árnyékos, szellős helyen szárítandók, majd ha vizök nagy részétől megfosztatnak már, akkor 25—28 Cels. fokot meg nem haladó helyiségben a szárítás mindaddig folytatandó, míg az zsákolásra alkalmassá nem válik.

Azonban ott, hol ily helyiség rendelkezésre nem áll, kedvező időjárás esetén egy esőtől védett helyen szintén tökéletesen lehet a szárítást végrehajtani.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. július hó 10-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.60—13.—. Kétszeres buza 11.—10.60. Rozs 11.20—10.60. Arpa 11.20—9.—. Zab 9.80—9.20. Tengeri: 11.60.—11.—. Borsó 34.—. Lencse 40.—. Bab 14.60. Köleskása 24.50. Burgonya 8.—. 100 kiló lángliszt 25.50. zsemlyeliszt 24.50. fehérkenyér liszt 23.50, barnakenyér liszt 20.50. széna fuvarral 3.40, szalma —.90 Szalonna 108.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. búkkfa 6.50, tölggyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.86, Lámpaolaj —.82. 1 liter ó-bor 1.20. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.80. Szesz 2.—. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, új bor 42.—, mész 2.10, kemény faszén 3.50, puha faszén 3.—, kende mag 24.—, köles 24.—, repce 24.—, dió 60.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 48.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 1.12, sertéshus 1.—, juh-hus 64, veres hagyma 18, fog-hagyma 36, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 40, mm. búkköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. július hó 10-ről

Egy pár első rendű jármes ökör 630—690, egy pár másodrendű jármes ökör 480—610, egy pár harmadrendű jármes ökör 260—470, 1 drb fejős tehén 90—220. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 152—220. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180. 2 drb. veres borju 20—40, 1 drb. fél éves borju 34—44, 1 drb egy éves borju 46—72, két éves borju 68—160. 1 drb hizott sertés 84—134, 3 pár fél éves 28—36, 1 pár egy éves sertés,

36—64, 1 pár két éves sertés 58—120. 1 drb igás ló 140—300, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 28—36. 1 pár bojubőr 10—20, 1 pár lóbőr 8—22.

Forgalmi kimutatás 1899. évi július hó 10-ről. Tiszta buza körülbelül 700 hltr, kétszeres buza 170 hltr, rozs 390 hltr, árpa 160 hkl. zab 190 hltr, tengeri 350 hltr, burgonya 250 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 100 drb, félhizott 140, sovány 110, süldő 300, malacz 370, hizott marha 18, jármes ökör 540 fejős tehén 300, borju 290, bivaly 9, juh és kecske 46, ló 477.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 13.	
Osztrák hitel	678.25
Magyar hitel	694.—
Allamvasut	665.50
Rimamurányi	532.—
Magyar jelzálog	436.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, július 13.	
Buza októberre	7.76
Buza júniusra	—
Uj tengeri	5.85
Rozs okt.	6.83
Zab okt.	5.26
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. július 13-án.

Magyar aranyjárdék 4%	96.25
Magyar koronajárdék	91.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	100.50
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.60

Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	90.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.35
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	188.50
Osztrák járadék papirban	97.25
Osztrák járadék ezüstben	97.—
Osztrák járadék aranyban	96.25
Osztrák korona járadék	96.75
Osztrák államsorsjegyek	184.50
Osztrák magyar bankrészevény	17.20
Magyar hitelbankrészevény	696.50
Osztrák hitelintézet részevény	675.25
Párisi vista	96.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.30
Németbirodalmi márka	118.55
London vista	242.40
20 márkás arany	28.70

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Élvezetes **NEMES RÁKOK** naponta frissen halászva.

Jótállás mellett élve érkezik portó- és vámmentesen 10 fontos postakosarakban.

80—100 Portió rák	csak 2 frt 10 kr
60—80 Oriási rák kövér ollókkal	2 „ 65 „
40—50 Soló rák, válogatva	3 „ 60 „
30—40 Különleges rák, ritka nagy faj	4 „ 20 „

Kiszolgálás gyors és szigoruan reális.

D. GOLDSTEIN

SZÁLLÍTÓ HÁZA

Podwoleczyska, (oros határ.)

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debrecen—Érmihályfalva.									
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	—	Kolozsvár ind.	—	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	—	—	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	—	Jegenye >	—	6 11	7 59	1 14	7 16	—	—	—	—	Debrecen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41
Ujzász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56	—	B.-Hunyad >	—	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	—	—	—	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57	—	1 —	4 58	—
Szolnok >	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	—	Csucsá >	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	—	Rév >	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
P.-Ladány >	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Báránd >	—	2 12	—	12 07	—	5 11	Mező-Telegd >	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Sáp >	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely >	6 49	—	11 01	—	10 27	—	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
B.-Ujfalva >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Váradi-Velence >	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
M.-Peterd >	—	3 —	—	1 —	—	6 15	Nagyvárad érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
M.-Keresztes >	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Bors >	—	3 25	—	1 28	—	6 50	Püspöki >	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Püspöki >	11 48	3 32	—	1 25	—	7 02	Bors >	2 47	—	11 54	—	11 22	—	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-keresztes >	3 12	—	12 05	—	11 37	—	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	Mező-Peterd >	3 30	—	12 17	—	11 50	—	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
V.-Velence >	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalva >	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
F.-Vásárhely >	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Sáp >	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd >	5 01	—	1 01	—	12 41	—	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány >	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szajol >	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	3 49	Szolnok >	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Ujzász >	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Jegenye >	3 15	7 49	9 33	6 01	—	5 34	Rákos >	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 40	Budapest érk.	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50	—	—	—	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						